

RĒZEKNES AUGSTSKOLAS SPECIĀLĀS IZGLĪTĪBAS LABORATORIJA

1. PIELIKUMS

metodiskajam materiālam pedagogiem
darbam ar bērniem, kuriem ir kohleārais implants

Dzirdes uztveres attīstīšanas nodarbību tematiskās
izstrādes bērniem pēc kohleārās implantācijas

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem
atbalsta sistēmas izveide” (vienošanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4.1/10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Kondrova A., Rozenfelde M., Tereško A., Želve I., Strazdiņa U.
Dzirdes uztveres attīstīšanas nodarbību tematiskās
izstrādes bērniem pēc kohleārās implantācijas
1. pielikums metodiskajam materiālam pedagogiem darbam
ar bērniem, kuriem ir kohleārais implants
Rīga: VISC, 2013. 28 lpp.

Autors

© Aija Kondrova, Mārīte Rozenfelde,
Aija Tereško, Ieva Želve, Uldze Strazdiņa

Dizains un druka

SIA "McĀbols poligrāfija"

Izdevējs

© VISC

Materiāls elektroniski pieejams
Valsts izglītības satura centra mājas lapā
www.visc.gov.lv

ISBN 978-9984-573-72-4

SATURS

Ievads	2
1. nodarbība	3
Bērna saveicināšanās ar pedagogu un pedagoga sasveicināšanās ar bērnu un mammu (katrā nodarbībā)	3
Rotaļa ar bungām.	3
Rotaļa ar skanošajām kastītēm	4
Rotaļa "Burvju maisiņš"	5
Rotaļa "Ku-kū" (paslēpes)	7
Rotaļa "Rotaļlietu likšana gulēt"	8
Rotaļa "Ripini bumbu!"	8
2. nodarbība	9
Rotaļa "Parādi rotaļlietu (lāci)!"	9
Rotaļa/vingrinājums "Saliec piramīdu!"	10
Rotaļa "Noliekam rotaļlietas!"	11
Rotaļa "Skrien pie manis!"	12
Rotaļa pēc pasakas "Namiņš" motīviem	12
Rotaļa "Atnes bumbu!"	12
3. nodarbība	14
Rotaļa "Kas skanēja?"	14
Rotaļa "Pamodināsim lelli!"	15
Rotaļa "Zīmēsim rotaļlietas!"	16
Rotaļa "Kur lelle?"	17
Rotaļa "Ģimenes fotogrāfijas"	18
Rotaļa: "Svētki, brīvdienas"	18
Rotaļa "Met bumbu grozā!"	18
4. nodarbība	19
Rotaļa "Auto brauc"	19
Rotaļa "Viens un daudz"	20
Rotaļa "Liels – mazs"	21
Rotaļa "Vilciņš skan"	22
Rotaļa "Apģērb lelli!"	22
Rotaļa "Bumbiņas"	23
5. nodarbība	24
Rotaļa "Lelle skrien, lelle iet"	24
Rotaļa "Sitam plaukstas!"	25
Rotaļa "Spēlējam loto!"	25
Rotaļa "Deja ar lentām"	26
Rotaļa "Pabaro lelli!"	27
Rotaļa "Riņķu metējs"	27
Neparedzētu situāciju izmantošana nodarbībās	28
Izmantotā literatūra	28

IEVADS

Nodarbību tematiskās izstrādes paredzētas pirmsskolas vecuma bērnu ar kohleāro implantu dzirdes uztveres attīstīšanai, mācot uztvert nevalodas skaņas un runas materiālu pirmajos divpadsmit mēnešos pēc kohleārās implantācijas.

Dotas piecas rotaļnodarbības, katrā no tām ietvertas sešas rotaļas.

Nodarbību mērķis- attīstīt dzirdes uztveri, sekmēt runas veidošanos, paplašināt zināšanas par apkārtējo pasauli, attīstīt domāšanu, uzmanību, atmiņu, iztēli, motoriku.

Tematiskās izstrādes paredzētas bērnu ar kohleāro implantu, kā arī ar dzirdes aparātiem labi rehabilitētu vārdzirdīgu bērnu vecākiem, pedagogiem, logopēdiem.

Nodarbībās kopā ar surdopedagogu piedalās vecāki, jo viņiem jāapgūst iemaņas, kā ar bērnu darboties dabīgās situācijās- mājās, uz ielas, ciemos u.c. Tas, cik aktīvi vecāki piedalīsies šajā procesā, lielā mērā noteiks implantācijas panākumus.

Ar rotaļām var variēt atbilstoši bērna spējām un interesēm. Nodarbību mērķtiecīgi sākt ar bērnam interesantāko rotaļu un pabeigt ar mīļāko. Pārejot pie jaunām rotaļām, nepieciešams sistemātiski nodarbībās ietvert arī iepriekšējo nodarbību rotaļas. Pedagogam un vecākiem jārēķinās ar to, ka bērnam ir nepieciešams laiks, lai sasniegtu rezultātu.

1. NODARBĪBA

Bērna saveicināšanās ar pedagogu un pedagoga sasveicināšanās ar bērnu un mammu (katrā nodarbībā)

Mamma, stāvot gaitenī, skaļi klauvē pie durvīm, pievēršot bērna uzmanību savai darbībai, un rāda uz ausi: "Dzirdi?"

Mamma atver durvis un jautā: "Vai drīkst ieiet?"

Pedagogs sveicina bērnu un mammu un saka: "Labdien!" Pedagogs atkārto vārdu *labdien* un māj ar roku.

Mamma kopā ar bērnu māj ar roku (bērns to dara patstāvīgi vai mamma ar bērna roku) un atbild: "Labdien!"

Mājot ar roku, bērnam jāskatās uz pedagogu, lai viņa kustība būtu saskarsmes žests.

Mamma mudina bērnu izrunāt vārdu *labdien*.

Ja bērns klusē, tad mamma mudina bērnu imitēt lūpu kustības (mamma pievērš bērna uzmanību pieaugušā sejai, kurš lēni artikulē vārdu *labdien*) un izrunāt vārdu ar balsi.

Pedagogs piedāvā bērnam apsēsties uz maza krēslīņa (var apsēsties uz grīdas, uz paklāja).

Pedagogs saka bērnam: "Sēdi tur!" Frāzi viņš atkārto 2 reizes, pēc tam atkārto frāzi, pavadot to ar atbilstošu dabīgo žestu.

Rotaļa ar bungām

Mērķis: veidot prasmi meklēt bungas pēc skaņas, iepazīt bangu skanējumu, ievērot pēctecību saskarsmē

Nepieciešamie materiāli : bungas

Pedagogs zem galda sāk spēlēt bungas.

Mamma pievērš bērna uzmanību, rādot uz bērna ausi ar kohleāro implantu: "Ta-ta-ta. Tu dzirdi? Ta-ta-ta. Tu dzirdi? Es dzirdu! Labi!"

Pedagogs izņem no galda apakšas bungas un spēlē bungas tā, lai bērns redz viņa darbību, un runā: "Ta-ta-ta." Pedagogs atkārto darbību.

Pedagogs dod bērnam paspēlēt bungas.

Bērns spēlē bungas.

Pedagogs slavē bērnu: "Labi!"

Mamma: "Dod bungas! Ta-ta-ta. Dod bungas!"

Bērns dod mammai bungas.

Mamma spēlē bungas un runā: "Ta-ta-ta, ta-ta-ta."

Mamma atdod bungas bērnam: "Gribi bungas? Ņem bungas! Ta-ta-ta."

Bērns spēlē bungas.

Mamma komentē: "Ta-ta-ta."

Pedagogs lūdz bērnam bungas: "Dod bungas, ta-ta-ta!"

Pedagogs paņem bungas: "Paldies!"

Pedagogs paslēpjas un spēlē bungas.

Mamma pievērš bērna uzmanību bangu skanējumam un kopā ar bērnu meklē pedagogu.

Mamma ar bērnu atrod pedagogu.

Pedagogs dod bērnam paspēlēt bungas.

Pedagogs noliek bungas un saka: "Atā—atā!"

Mamma ar bērnu arī māj ar roku un atkārto: "Atā—atā!"

Līdzīgi iepazīstina bērnu ar tamburīna, svilpes, stabules, bērnu akordeona, metalofona, leijerkastes skanējumu un rosina izrunāt atbilstošus zilbju savienojumus:

tamburīns – pa–pa–pa:

svilpe – pī–pī–pī;

stabule – tū–tū;

bērnu akordeons, metalofons, leijerkaste – lā–lā–lā.

Rotaļa ar skanošajām kastītēm

Mērķis: radīt bērnam interesi par skaņu, attīstīt prasmi ieklausīties, mācīt noteikt ir skaņa vai nav skaņas, aizvērt un atvērt kastītes, ievērot pēctecību saskarsmē

Nepieciešamie materiāli: kastīte ar pogām

Pedagogs pirms nodarbības sagatavo kastīti ar pogām.

Pedagogs zem galda pakrata kastīti ar pogām, pēc tam ir klusuma pauze.

Mamma pievērš bērna uzmanību, parādot uz viņa ausi ar kohleāro implantu: "Bum–bum–bum! Tu dzirdi? Bum–bum–bum! Tu dzirdi? Es dzirdu!"

Pedagogs parāda bērnam kastīti un pakrata to tā, ka bērns redz viņa kustību: "Bum–bum–bum!"

Pedagogs atkārto darbību un dod bērnam pakratīt kastīti.

Bērns pakrata kastīti.

Pedagogs slavē bērnu: "Labi!"

Mamma parāda uz savu ausi: "Es dzirdu!"

Pedagogs pievērš bērna uzmanību kastītes vākam: "Atvērsim! Kas tur? Kas tur?"

Pedagogs atver kastīti tā, lai bērns redz kustību.

Pedagogs ieskatās kastītē un pārsteigts iesaucas: "O–o–o!"

Pedagogs jautā bērnam: "Gribi paskatīties? Saki "dod."

Bērns klusē.

Pedagogs piedāvā mammai: "Gribi paskatīties?"

Mamma vairākas reizes, rādot dabīgo žestu, prasa: "Dod!"

Pedagogs iedod mammai kastīti.

Mamma, apskatot kastītes saturu, brīnās: "O–o–o!"

Mamma piedāvā bērnam kastīti: "Gribi?"

Pedagogs palīdz bērnam parādīt dabīgo žestu un izrunāt kaut ko līdzīgu vārdam: "Dod!"

Mamma iedod bērnam kastīti.

Mamma kopā ar bērnu apskata kastītes saturu.

Mamma izber pogas uz galda, apskata tās, aiztiek pogas un komentē: "Pogas, pogas, daudz pogu."

Mamma dod bērnam paklausīties tukšo kastīti un saka: "Kaste klusē. Es nedzirdu."

Pedagogs lūdz bērnam: "Met pogas kastē!"

Pedagogs atkārto frāzi. Ja bērns nesaprot, tad pedagogs parāda dabīgo žestu "met".

Mamma paņem pogu, parāda to bērnam, saka "bum" un iemet pogu kastītē.

Mamma iedod bērnam pogu un saka: "Tagad met tu, bum!"

Bērns met pogu kastītē.

Mamma katru reizi, kad bērns met pogu kastītē, saka: "bum!" un rosina bērnu izrunāt vārdu. Ja bērns mēģina izrunāt, mamma viņu slavē, aplaudē, noglāsta galvu.

Mamma un bērns var mest pogas kastītē pārmaiņus, bērns gaida savu kārtu.

Kad visas pogas ir iemestas kastītē, mamma iedod bērnam kastītes vāciņu un lūdz kastīti aizvērt: "Aizver, aizver!"

Bērns aizver kastīti. Ja bērnam darbība nepadodas, tad mamma nedaudz palīdz tā, lai bērns maksimāli to darītu pats.

Mamma komentē bērna darbību: "Aizver, aizver kasti!"

Mamma palīdz bērnam ar dabīgo žestu saprast, ko no viņa grib.

Pedagogs pakrata kasti ar pildījumu: "Kaste skan. Es dzirdu!"

Pedagogs iedod bērnam atvērt kastīti, nedaudz viņam palīdz, ja bērnam tas nepadodas.

Visi skatās, kas ir kastītē, un sajūsminās: "Pogas. Pogas skan. Bum–bum–bum!"

Pedagogs lūdz bērnam: "Dod kasti! Dod kasti!"

Pedagogs paņem kasti: "Atā–atā, bum–bum–bum!"

Līdzīgi darbojas ar citām kastītēm, kas piepildītas ar citiem maziem priekšmetiem – gliemežvākiem, akmentiņiem, monētām, zirņiem, griķiem, riekstiem, krāsainām bumbiņām. Pedagogs var dot bērnam paklausīties un salīdzināt divas kastes ar dažādu pildījumu, kuri ir ļoti atšķirīgi pēc skanējuma (piemēram, akmentiņi un griķi). Obligāti jāparāda bērnam, kāds pildījums ir kastē, lai viņš saistītu noteiktu skanējumu ar noteiktu pildījumu.

Rotaļa "Burvju maisiņš"

Mērķis: veidot prasmi atšķirt runas materiālu ar dzirdes palīdzību, ievērot pēctecību saskarsmē

Nepieciešamie materiāli: maisiņš ar rotaļlietām (suns, kaķis, cūka, pele, čūska)

Rotaļlietu izņemšana no maisiņa.

Pedagogs parāda bērnam maisiņu, paslēpj to zem galda un saka "Tuk–tuk–tuk!" Pedagogs klauvē pa galda apakšu.

Mamma palīdz pievērst bērna uzmanību pedagoga darbībām, atkārto: "Tuk–tuk–tuk!" Mamma parāda uz savu ausi un saka: "Tu dzirdi? Es dzirdu! Tuk–tuk–tuk!"

Mamma klauvē pa galda virsmu un runā: "Tuk–tuk–tuk!"

Mamma klauvē ar bērna roku pa galda virsmu un runā: "Tuk–tuk–tuk!"

Pedagogs jautā bērnam: "Kas tur?" Tad atkārto jautājumu, paplešot rokas sānis: "Kas tur?"

Mamma atkārto vārdus tajā pašā intonācijā: "Kas tur? Kas tur?" Mamma papleš rokas.

Pedagogs runā: "Vau–vau," izņem no maisiņa suni un atkārto: "Vau–vau. Tas ir suns. Vau–vau".

Bērns tiecas pēc rotaļlietas.

Mamma parāda uz rotaļlietu un saka: "Vau–vau."

Pedagogs dod bērnam rotaļlietu un runā: "Nem vau–vau!"

Bērns paņem rotaļlietu, apskata un spēlējas ar to.

Pedagogs komentē bērna darbības ar īsām frāzēm, mudina mammu iesaistīties kopējā spēlē un komentēt savas un bērna darbības.

Mamma: "Suns. Vau–vau. Sunim aste. Lūk, aste. Aste. Tas ir deguns. Deguns. Suns saka "vau–vau", "vau–vau". Dod mammai suni!"

Mamma starp frāzēm visu laiku atstāj pauzi bērna balss reakcijām un komentē tās: "Jā, pareizi, tev nav astes un man nav astes, bet sunim ir aste. Lūk, aste."

Mamma palūdz bērnam suni: "Dod vau–vau!" Mamma atkārto frāzi vairākas reizes bez dabīgā žesta. Ja bērns neizpilda uzdevumu, tad mamma izrunā frāzi ar žesta palīdzību.

Bērns iedod mammai suni.

Mamma slavē bērnu: "Labi! Paldies!"

Mamma jautā bērnam: "Nobaidīsim skolotāju? Suns vau–vau! Vau–vau!"

Mamma gaida iespējamo bērna atbildi. Ja bērns kaut ko mēģina izrunāt, slavē viņu: "Jā, labi! Vau–vau! Vau–vau!"

Mamma paņem suni ar bērna roku, izrunā: "Vau–vau." Mamma un bērns baida pedagogu.

Pedagogs tēlo, ka baidās, aizklāj seju un izsaucas: "Vai, baidos!"

Bērnām patīk šī spēle un viņš sāk smeļoties baidīt mammu un pedagogu.

Pieaugušo pienākums ir virzīt darbību tā, lai visi spēlē iesaistītie darbotos pēc kārtas, izrunājot vārdus vau–vau un vai! Sākumā jāizrunā vārdi un tikai pēc tam jāveic darbība. Ja pēc 4–5 reizes bērns nemēģina izrunāt vau–vau, tad jāparāda uz ausi: "Es tevi nedzirdu! Es nebaidos!" Bērns jāmudina kaut ko izrunāt "baidīšanas" darbības momentā.

Pedagogs saka bērnam: "Noliec vau–vau tur! Vau–vau tur!", parāda vietu uz galda un atkārto: "Vau–vau tur!"

Mamma pievērš sev bērna uzmanību un atkārto: "Vau–vau tur." Mamma palīdz bērnam paņemt suni, ja viņš pats to neņem, un nolikt to uz galda: "Vau–vau tur."

Mamma un pedagogs uzslavē bērnu.

Pedagogs saka: "Tuk–tuk–tuk!" Pedagogs atkārto zilbes un uzsit pa galda apakšu.

Mamma palīdz pievērst bērna uzmanību pedagoga darbībai, atkārto: "Tuk–tuk–tuk!" Mamma parāda uz ausi: "Tu dzirdi? Es dzirdu! Tuk–tuk–tuk!"

Mamma klauvē pa galda virsmu un runā: "Tuk–tuk–tuk!"

Mamma klauvē ar bērna roku pa galda virsmu un runā: "Tuk–tuk–tuk!"

Pedagogs jautā bērnam: "Kas tur?" Pedagogs atkārto jautājumu, paplešot rokas sānis: "Kas tur?"

Mamma atkārto vārdus tajā pašā intonācijā: "Kas tur? Kas tur?" Mamma papleš rokas.

Pedagogs izrunā: "ņau." Pedagogs izņem no maisiņa kaķi un atkārto: "Ņau. Tas ir kaķis. Ņau."

Bērns tiecas pēc rotaļlietas.

Pedagogs jautā: "Gribi ņau? Saki "dod!"

Pedagogs parāda dabīgo žestu "dod".

Ja bērns mēģina atkārtot vārdu vai žestu "dod", tad pedagogs dod bērnam rotaļlietu un saka: "Ņem, ņau!"

Ja bērns neatkārtot vārdu vai žestu "dod", tad pedagogs jautā mammai: "Mamma, gribi ņau?" Mamma lūdz pedagogam: "Dod!" Mamma rāda žestu un tādā veidā parāda bērnam atbildes paraugu.

Mamma piedāvā rotaļlietu bērnam: "Gribi ņau? Saki: "Dod!" Mamma mudina bērnu atkārtot vārdu un žestu.

Mamma dod rotaļlietu bērnam.

Bērns apskata rotaļlietu un spēlējas ar to.

Pedagogs komentē bērna darbības ar īsām frāzēm un mudina mammu iesaistīties kopējā spēlē un komentēt savas un bērna darbības.

Mamma: "Kaķis. Kaķim aste. Lūk, aste. Tās ir ausis. Ausis. Kaķis saka: "ņau-ņau." Dod mammai ņau!"

Mamma starp frāzēm visu laiku atstāj pauzi bērna balss reakcijām un komentē tās: "Jā, pareizi, kaķi glauda tā, paglaudi ņau. Es arī paglaudīšu ņau."

Pedagogs saka bērnam: "Noliec ņau tur! ņau tur. ņau, kaķis."

Pedagogs parāda ar pirkstu vietu uz galda un atkārto: "ņau tur."

Mamma pievērš sev bērna uzmanību un atkārto: "ņau tur."

Mamma palīdz bērnam paņemt kaķi (ja viņš pats to neņem) un nolikt to blakus sunim: "ņau tur."

Mamma un pedagogs uzslavē bērnu.

Visas rotaļas darbības atkārto ar citām rotaļlietām (cūka–ruk–ruk, pele–pī–pī, čūska – š–š), kuras novieto blakus sunim un kaķim. Svarīgi ir atkārtot vienus un tos pašus vārdus, darbības, žestus, kas palīdz bērnam atcerēties vārdus, prognozēt pieaugušā darbības, prognozēt un atcerēties savu atbildes reakciju. Tas palīdz bērnam pēc dažām nodarbībām pašam nosaukt rotaļlietu, parādīt dabīgo žestu "dod" un pateikt: "Dod!"

Rotaļlietu salikšana maisiņā.

Pedagogs lūdz bērnam: "Dod suni, vau–vau, vau–vau!"

Pedagogs atkārto: "Dod vau–vau, vau–vau!" Pedagogs parāda dabīgo žestu.

Bērns iedod nepareizo rotaļlietu.

Mamma groza galvu: "Nē, tas ir ņau–ņau, ņau. Kur suns, vau–vau, vau–vau?"

Pedagogs: "Dod vau–vau, vau–vau!"

Bērns skatās jautājoši uz mammu.

Mamma: "Vau–vau. Lūk, vau–vau, suns!", parāda ar roku uz suni un saka: "Dod skolotājam vau–vau!"

Bērns paņem suni.

Mamma: "Dod skolotājam suni, vau–vau!"

Pedagogs rāda dabīgo žestu un saka: "Dod vau–vau!"

Bērns dod suni pedagogam.

Pedagogs saka: "Labi! Vau–vau, atā, atā" Pedagogs māj ar roku un ieliek suni maisiņā.

Mamma atkārto kopā ar bērnu: "Atā–atā, vau–vau!"

Tāpat darbojas ar pārējām rotaļlietām, atkārtojot vārdus un darbības.

Ja bērnam šī spēle apnīk, jāsāk cita spēle. Nākošajā nodarbībā maisiņā jāliek mazāk rotaļlietu, lai bērns nezaudētu interesi par spēli līdz tās beigām. Atkarībā no tā, cik bērns atpazīst atsevišķus skaņu atdarinājumus ar dzirdi un pareizi saista tos ar rotaļlietām, pievieno jaunas rotaļlietas.

Rotaļa "Ku–kū" (paslēpes)

Mērķis: veidot prasmi ieklausīties, gaidīt, meklēt skaņas avotu, izsaukt jebkuras balss reakcijas

Nepieciešamie materiāli: liels lakats

Pedagogs paslēpjas (piemēram, aiz aizkara).

Mamma ar bērnu meklē pedagogu.

Pedagogs sauc: "Es te! Es te!"

Mamma, pievēršot bērna uzmanību pedagoga balsij, pieved bērnu pie pedagoga.

Kad bērns pedagogu atrod, pedagogs sauc "Ku-kū!"

Visi brīnās un priecājas.

Mamma mudina bērnu atkārtot: "Ku-kū!"

Mamma un bērns paslēpjas. Bērnām labāk ir slēpties kopā ar pieaugušo, lai viņš nenobītos. Piemēram, mamma ar bērnu paslēpjas zem liela lakata, mamma parāda bērnam, kā viņam jāreaģē, kad viņu atrod.

Rotaļa "Rotaļlietu likšana gulēt"

Mērķis: veidot prasmi izrunāt skaņu atdarinājumus, mācīt saprast un atpazīt ar dzirdi runas materiālu

Nepieciešamie materiāli: rotaļlietas – lelle, suns, kaķis, gultiņa, sega

Pedagogs kopā ar bērnu liek gulēt gultā lelli, kaķi – ņau, suni – vau.

Pedagogs nosauc rotaļlietu un komentē darbību: "Lelle grib gulēt. Pašūpo lelli – ā-ā-ā-ā! Pašūpo lelli! Saki "ā-ā-ā!". Labi. Noliec lelli! Labi. Uzsedz segu! Lelle guļ." Starp frāzēm pedagogs visu laiku atstāj pauzi bērna balss reakcijām.

Ja bērns nesaprot, ko no viņa grib, tad mamma palīdz bērnam izpildīt darbības.

Tāpat darbojas ar pārējām rotaļlietām, atkārtojot vārdus un darbības.

Rotaļa "Ripini bumbu!"

Mērķis: veidot prasmi saprast elementāras instrukcijas, attīstīt kustību koordināciju, izsaukt jebkuras balss reakcijas

Nepieciešamie materiāli: bumba

Nedzirdīgs bērns nav pieradis klausīties un ātri nogurst. Tikko bērns sāk žāvāties, niķoties un ir redzams, ka viņš ir noguris, ieteicams piedāvāt bērnam rotaļu, kura neprasa klausīšanās sasprindzinājumu, bērnam patīk un izdodas. Mamma un pedagogs var kopā ar bērnu paspēlēt bumbu vai veikt kādu citu kustību vingrinājumu.

Pedagogs, bērns un mamma sēž viens otram pretī.

Pedagogs paņem bumbu, parāda to bērnam un nosauc to: "Bumba."

Pedagogs met bumbu bērnam un saka: "Op!"

Kad bumba nokrīt, pedagogs saka: "Bāc!"

Pedagogs aicina bērnu mest bumbu pedagogam: "Dod, dod!" Pedagogs rāda dabīgo žestu.

Bērns met bumbu pedagogam, cenšoties izrunāt vārdu *op*, un vārdu *bāc*, kad bumba nokrīt.

Ja bērns nesaprot uzdevumu, tad viņam palīdz mamma.

Mamma met bumbu pedagogam, runājot vārdus *op* un *bāc*. Pakāpeniski arī bērns izrunās šos vārdus.

Bērna smieklis ir pats labākais rezultāts. Tā ir balss reakcija, un pieaugušie parāda, ka dzird viņu.

2. NODARBĪBA

Rotaļa "Parādi rotaļlietu (lāci)!"

Mērķis: veidot prasmi reaģēt uz skanējuma sākumu un beigām

Nepieciešamie materiāli: bungas, nelielas rotaļlietas – lāči

Bērns stāv vai sēž pretī pedagogam.

Pedagogs parāda bērnam bungas, nosauc tās vairākas reizes: "*Bungas. Ta-ta-ta.*" Pedagogs uz-
sit pa bungām.

Pedagogs dod bērnam paspēlēt bungas.

Bērns spēlē bungas.

Pedagogs slavē bērnu:

Pedagogs: "*Dod bungas! Ta-ta-ta.*"

Bērns atdod bungas pedagogam.

Pedagogs izņem no maisiņa rotaļu lāčus, iedod tos bērnam un mammai.

Pedagogs saka: "*Tas ir lācis. Tap-tap. Paslēp lāci!*"

Ja bērns nesaprot, ko no viņa grib, tad viņa vietā darbību izpilda mamma.

Mamma parāda bērnam, kā lācis jāpaslēpj aiz muguras.

Pedagogs spēlē bungas un pievērš bērna uzmanību: "*Klausies!*"

Mamma, sākoties skanējumam, parāda bērnam lāci. Lācis sāk dejojot.

Mamma saka: "*Lācis dejo. Tap-tap.*"

Bērns atkārto darbību un izrunā zilbju savienojumu.

Pedagogs pārtrauc spēlēt bungas.

Mamma parāda bērnam, ka lācis atkal jāpaslēpj aiz muguras.

Darbību atkārto vairākas reizes, kamēr bērns saprot, ka, sākot skanēt bungām, lācis parādās,
dejo un pazūd tad, kad bungas neskan.

Pedagogs paslēpjas un spēlē bungas.

Mamma pievērš bērna uzmanību bungu skanējumam un kopā ar bērnu izpilda darbības ar lāci.

Kā skaņas avotu šajā rotaļā var izmantot arī citas skanošās rotaļlietas, piemēram, tamburīnu, svilpi, metalfonu, bērnu akordeonu. Katram skanējumam atbilst noteikta rotaļlieta: tamburīns – zaķis lec op-op, svilpe – putniņš lido čiv-čiv, metalafons – pele skrien pī-pī, bērnu akordeons – lelle dejo lā-lā.

Rotaļa/vingrinājums “Saliec piramīdu!”

Mērķis: attīstīt bērna dzirdes uzmanību, mācīt bērnam noteiktu kustību reakciju, saklausot skaņu

Nepieciešamie materiāli: piramīda, bungas

Bērns sēž pedagogam priekšā (aiz galda, uz krēsla). Bērnam priekšā ir nolikti piramīdas riņķi.

Pedagogs noliek pie bērna rokas vienu riņķi, uzsit vairākas reizes pa bungām un ar bērna roku uzliek riņķi uz piramīdas.

Šo vingrinājumu veic tik ilgi, kamēr bērns patstāvīgi (bez pamudinājuma) sāk likt piramīdas riņķus, dzirdot skaņu signālu. Strādājot ar bērnu, lietderīgi izmantot mammas palīdzību. Mamma parāda bērnam, kas viņam ir jādara.

Pedagogs nostājas bērnam aiz muguras un uzsit vairākas reizes pa bungām.

Bērns, dzirdot skaņu, uzliek riņķi uz piramīdas.

Ja bērns, klausoties bangu skanējumu tikai ar dzirdes palīdzību, pārstāj darboties, t.i., neizpilda noteiktu darbību, tad pedagogs uzsit vairākas reizes pa bungām tā, lai bērns redzētu darbību un dzirdētu skaņu. Pēc tam pedagogs atkal nostājas aiz bērna muguras.

Pārliecināties par to, ka bērns ar dzirdes palīdzību uztver bangu skanējumu, pedagogs, pakāpeniski atkāpjoties no bērna, nosaka maksimālo attālumu, kādā bērns reaģē uz bangu skanējumu.

Šim uzdevumam ir jābūt divām stadijām: sākumā bērnam skaņu signālus dod tā, lai viņš redzētu darbību, kas rada skaņu, pēc tam bērns izpilda uzdevumu tikai ar dzirdes palīdzību.

Analoģiski māca bērnam ar noteiktu kustību reaģēt uz citu skanošo rotaļlietu skanējumu (piem., tamburīna, svilpes skanējumu).

Paralēli bērnam māca saklausīt arī artikulētas skaņas (zilbju savienojumus).

Pedagogs apsēžas bērnam blakus pie galda, uz kura atrodas piramīda, un māca bērnu saklausīt runas (zilbju savienojumu) skanējumu, uztverot to ar dzirdes – redzes palīdzību.

Pedagogs pievērš bērna uzmanību savām lūpām, izrunā zilbju savienojumus: “Papapa.” Pedagogs vienlaicīgi palīdz bērnam uzlikt vienu piramīdas riņķi.

Vingrinājumu atkārto līdz tam brīdim, kad bērns pats (bez pamudinājuma) zilbju izrunāšanas momentā izpilda darbību.

Pedagogs, pievēršot bērna uzmanību savām lūpām, izrunā zilbju savienojumus: “Pupupu.” Bērns klausās un uzliek piramīdas riņķi.

Tāpat bērnam māca reaģēt uz zilbju savienojumiem *sisisi*. Kad bērns ir apguvis šo prasmi, redzot pedagoga lūpas, tad runas skanējumu piedāvā tikai uz dzirdi.

Pārliecināties par to, ka bērns ar dzirdes palīdzību uztver runas skanējumu, pedagogs, pakāpeniski atkāpjoties no bērna, nosaka maksimālo attālumu, kādā bērns reaģē uz runas skanējumu.

Zilbju savienojumiem, kurus piedāvā bērnam saklausīšanai, ir jābūt zemas frekvences (pupupu, tututu), vidējas frekvences (papapa, tatata) un augstas frekvences (sisisi).

Nodarbībās bieži jāmaina priekšmeti un darbības, kuras izmanto noteiktas kustību reakcijas mācīšanai, lai bērnam šis uzdevums neapniktu. Jāizvēlas priekšmeti, kuri bērnam ir interesanti. Dažādās kastītēs var mest akmentiņus, lodītes, pogas, krāsainus plastmasas korķīšus, monētas, mazas mašīnas, rotaļlietas no šokolādes oliņām. Reaģējot uz skaņu, bērns pēc katra signāla var vizināt mašīnu, lekt pa uz grīdas uzzīmētiem apliem, mest aplus uz statīva, mest bumbu mammai (skaņas signālu pēc kārtas klausās bērns un mamma), izņemt rotaļlietas no maisiņa, nolikt tās uz galda.

Rotaļa "Noliekam rotaļlietas!"

Mērķis: veidot prasmi atšķirt runas materiālu ar dzirdes palīdzību

Nepieciešamie materiāli: kastīte (maisiņš), 3–4 dažādas mazas mašīnas un sunīši, mazs ekrāns

Pedagogs rāda bērnam kastīti (vai maisiņu), ieinteresē bērnu par tās saturu: "O–o–o, man te ir rotaļlietas! Paskatīsimies, kādas rotaļlietas!"

Pedagogs izņem no kastītes vienu suni, parāda to bērnam un jautā: "Kas tas?"

Ja bērns nosauc to pareizi, tad pedagogs uzslavē bērnu: "Jā, pareizi, suns, vau–vau, labi!"

Ja bērns nenosauc rotaļlietu, tad pedagogs nosauc to pats vai jautā mammai.

Mamma palīdz bērnam nosaukt rotaļlietu.

Pedagogs dod bērnam iespējoties ar suni.

Bērns spēlējas ar suni.

Mamma lūdz bērnam: "Dod suni, vau–vau!"

Bērns dod suni mammai.

Mamma paņem suni un noliek uz galda.

Pedagogs izņem no kastītes vienu mašīnu un jautā: "Kas tas?"

Ja bērns nosauc rotaļlietu pareizi, tad pedagogs uzslavē bērnu: "Jā, pareizi, auto. Auto, tū–tū. Labi!"

Ja bērns nenosauc rotaļlietu, tad pedagogs nosauc to pats vai jautā mammai.

Mamma palīdz bērnam nosaukt rotaļlietu.

Pedagogs rāda, kā mašīna brauc, spēlējas ar bērnu, daudzkārt atkārtojot: "Tū–tū."

Mamma lūdz bērnam: "Dod man auto, tū–tū!"

Bērns dod mammai mašīnu.

Mamma paņem mašīnu, atkārtojot: "Auto, tū–tū."

Mamma noliek mašīnu galda otrā pusē.

Pedagogs dažādā secībā izņem no kastītes mašīnas un sunīšus, mudina bērnu katru rotaļlietu nosaukt: "Auto, tū–tū, suns, vau–vau." Pedagogs mudina attiecīgi pielikt suni pie suņiem, mašīnu pie citām mašīnām.

Rotaļas sākumā bērnam māca skaņu atdarinājumus uztver ar dzirdes – redzes palīdzību, bet pēc tam tikai ar dzirdi. Pedagogs skaņu atdarinājumus izrunā aiz ekrāna.

Pēc tam, kad bērns kopā ar pedagogu un mammai ir iespējoties ar sunīšiem un mašīnām, pedagogs lūdz bērnam rotaļlietas salikt atpakaļ kastītē.

Pedagogs saka: "Noliec suni, vau–vau!" Pedagogs parāda dabīgo žestu.

Bērns paņem suni.

Pedagogs lūdz viņam to nosaukt: "Suns, vau–vau."

Bērns atkārto: "Suns, vau–vau." Bērns ieliek suni kastītē.

Ja bērns nesaprot, ko no viņa grib, tad viņa vietā darbības izpilda mamma.

Pedagogs lūdz bērnam nolikt auto: "Noliec auto, tū–tū!"

Bērns paņem auto, nosauc to un ieliek kastītē.

Pedagogs rotaļlietas nosauc dažādā secībā. Tādā veidā rotaļas laikā bērns katru vārdu ar dzirdi uztver trīs četras reizes.

Rotaļlietas var likt arī plauktā, skapī, nest, lai tās izmazgātu, iedot kādai spēlē "iesaistītai" rotaļlietai.

Rotaļa "Skrien pie manis!"

Mērķis: stimulēt bērnu ieklausīties, gaidīt, orientēties apkārtnē uz noteiktu mērķi, izsaukt jebkuras balss reakcijas

Pedagogs nostājas vienā telpas malā un sauc bērnu pie sevis: "Skrien pie manis, skrien!" Bērns pieskrien pie pedagoga.

Pedagogs priecīgi satver bērnu un paceļ augšā: "Opā!"

Mamma pasauc bērnu telpas otrā pusē: "Skrien pie manis, skrien!" Rotaļa atkārtojas.

Mamma paceļ bērnu un saka: "Opā!"

Nākošajā reizē, kad bērns pieskrien pie pedagoga, viņš mudina bērnu atkārtot: "Opā–opā!"

Rotaļa pēc pasakas "Namiņš" motīviem

Mērķis: stimulēt bērnu atkārtot un prognozēt darbības, ieklausīties skaņu atdarinājumu un vārdu skanējumā, atkārtot vārdus – skaņu atdarinājumus

Nepieciešamie materiāli: māja, rotaļlietas – kaķis, suns, gov, pele, lācis, gailis

Pasakā "Namiņš" noteiktā secībā atkārtojas darbības un skaņu atdarinājumi.

Pedagogs noliek uz galda māju, nosauc to: "Māja."

Pedagogs parāda bērnam pēc kārtas visas pasakā iesaistītās rotaļlietas, ļauj ar tām paspēlēties un nosauc tās: "Kaķis – ņau, suns – vau–vau, gov – mū, pele – pī–pī, lācis – tap–tap, gailis – kikerigū." Bērns noņem visas rotaļlietas no galda.

Pedagogs stāsta pasaku: "Nāk kaķis, ierauga māju. Klauvē: "Tuk–tuk. Es, kaķis. ņau. Kas dzīvo mājā?" Kaķis ieiet mājā. Nāk suns, ierauga māju. Klauvē: "Tuk–tuk. Es, suns, vau–vau. Kas dzīvo mājā?" Tāpat pedagogs nosauc arī pārējās rotaļlietas un rāda darbības.

Pasakas beigās visa rotaļlietas atrodas mājā.

Mamma kopā ar bērnu ņem pēc kārtas rotaļlietas, atkārto pedagoga teikto un rāda darbības.

Sarp frāzēm gan pedagogs, gan mamma visu laiku atstāj pauzi bērna balss reakcijām.

Pasakas izspēlēšanai var izmantot arī magnētisko tāfeli ar dzīvnieku figūrām.

Rotaļa "Atnes bumbu!"

Mērķis: veidot prasmi saprast elementāras instrukcijas, orientēties apkārtnē, attīstīt kustību koordināciju, izsaukt balss reakcijas

Nepieciešamie materiāli: bumba

Pedagogs parāda bērnam vidēja lieluma bumbu, nosauc to: "Bumba." Pedagogs mazliet parotaļājas ar bumbu – sit pret grīdu, pamet uz augšu.

Pedagogs aizripina bumbu pie pretējās sienas un lūdz bērnam atnest bumbu: "Dod, dod, dod!" un parāda arī dabīgo žestu.

Bērns skrien pēc bumbas un nes to pedagogam.

Pedagogs kopā ar bērnu paspēlējas ar bumbu.

Pedagogs aizripina bumbu citā virzienā un mudina bērnu palūgt, lai pedagogs atnes bumbu.

Ja bērns nesaprot uzdevumu, tad mamma kopā ar bērnu palūdz bumbu: "*Dod, dod, dod!*" Mamma ar bērna roku parāda dabīgo žestu.

Pedagogs atnes mammai un bērnam bumbu.

Visi paspēlējas ar bumbu.

Rotaļu atkārtoti vairākas reizes.

3. NODARBĪBA

Rotaļa "Kas skanēja?"

Mērķis: veidot prasmi atcerēties un atšķirt dažādu rotaļlietu skanējumu

Nepieciešamie materiāli: bungas, zvaniņš

Pedagogs parāda bērnam un mammai bungas, nosauc tās vairākas reizes: "*Bungas! Ta-ta-ta.*"
Pedagogs uzsit pa bungām.

Mamma parāda uz ausi, pievēršot bērna uzmanību: "*Dzirdi!*"

Pedagogs dod bērnam paspēlēt bungas.

Bērns paspēlē bungas.

Pedagogs paņem bungas un noliek sev blakus.

Pedagogs paņem zvaniņu, parāda to bērnam un mammai, nosauc to: "*Zvaniņš! Dzin-dzin.*"

Pedagogs paskandina zvaniņu.

Mamma parāda uz ausi, pievēršot bērna uzmanību: "*Dzirdi!*"

Pedagogs dod zvaniņu bērnam, lai viņš ar to pazvana. Jūtot zvaniņa vibrāciju, bērns ātrāk sapratīs tā skaņu.

Bērns paskandina zvaniņu.

Pedagogs paņem zvaniņu un noliek to blakus bungām.

Pedagogs uzsit pa bungām tā, lai bērns redz darbību, un jautā, rādot arī dabīgos žestus: "*Kas bija? Parādi! Bungas, ta-ta-ta? Zvaniņš, dzin-dzin?*"

Ja bērns nesaprot, ko no viņa grib, tad viņa vietā darbību izpilda mamma.

Mamma rāda ar bērna roku uz bungām un saka: "*Tās ir bungas, ta-ta-ta!*"

Pedagogs pazvana ar zvaniņu tā, lai bērns redz darbību, un jautā, rādot arī dabīgos žestus: "*Kas bija? Parādi! Bungas, ta-ta-ta? Zvaniņš, dzin-dzin?*"

Mamma rāda ar bērna roku uz zvaniņu un saka: "*Tas ir zvaniņš, dzin-dzin!*"

Pedagogs pārmaiņus spēlē bungas un paskandina zvaniņu. Bērnam patstāvīgi vai kopā ar mammu jānorāda uz rotaļlietu, kas skanēja. Bērns var parādīt rotaļlietu un atkārtot dzirdēto skaņu – uzsist pa bungām, pazvanīt ar zvaniņu.

Pēc tam, kad bērns ir iemācījies parādīt skanošo rotaļlietu, redzot pedagoga darbību, pedagogs paslēpjas. Šajā gadījumā bērns neredz pedagoga darbības un viņam ir jāatšķir rotaļlietu skanējums tikai ar dzirdes palīdzību.

Bērna interesi par rotaļu var saglabāt, piedāvājot viņam radīt skaņu, bet mammai lūgt šo skaņu atpazīt. Mamma var tīšām dažreiz kļūdīties. Tas bērnam ļoti patīk un viņš labprāt izlabo mammas kļūdu.

Kad bērns ir iemācījies atšķirt divu skanošo rotaļlietu skanējumu (bungas – stabule, bungas – akordeons, bungas – metalofons, zvans – tamburīns), var pievienot trešo rotaļlietu (bungas – stabule – zvans, bungas – stabule – metalofons, bērnu akordeons – tamburīns – stabule).

Rotaļa "Pamodināsim lelli!"

Mērķis: attīstīt prasmi saklausīt sadzīves trokšņus

Nepieciešamie materiāli: lelle, gulta, pulkstenis – modinātājs, pulksteņa – modinātāja attēls

Bērns sēž pretī pedagogam. Viņiem priekšā gultā guļ lelle.

Pedagogs norāda uz lelli, saka: "*Lelle guļ.*" Pedagogs mudina bērnu atkārtot: "*Lelle guļ.*"

Bērns atkārtot (pēc spējām): "*Lelle guļ.*"

Pedagogs paņem pulksteni – modinātāju un ieslēdz to.

Mamma pievērš bērna uzmanību, rādot uz bērna ausi ar kohleāro implantu: "*Klausies! Pulkstenis skan. Klausies! Es klausos.*"

Pedagogs dod pulksteni bērnam, lai viņš, jūtot vibrāciju, ātrāk saprastu tā skaņu.

Bērns paņem pulksteni un klausās tā skanējumu.

Pedagogs palūdz bērnam: "*Dod pulksteni!*"

Bērns atdod pulksteni pedagogam.

Pedagogs, bērnam redzot, uzvelk pulksteni un ieslēdz to.

Mamma parāda bērnam, kā lelle pamostas no modinātāja zvana skaņas.

Pedagogs, bērnam redzot, atkal uzvelk modinātāju un rosina bērnu tajā momentā, kad modinātājs skan, parādīt, ka lelle pamostas.

Kad bērns sāk izpildīt uzdevumu – "modināt" lelli, redzot, ka pedagogs uzvelk modinātāju, tad pulksteņa zvana skanējumu piedāvā uztvert tikai ar dzirdes palīdzību.

Pedagogs pulksteni uzvelk, bērnam neredzot.

Mamma pievērš bērna uzmanību modinātāja zvana skanējumam, kopā ar bērnu "modina" lelli un rosina atbildēt uz jautājumu *Kas skan?*

Mamma palīdz bērnam atbildēt: "*Pulkstenis skan.*" Mamma norāda uz attēlu, kur attēlots pulkstenis – modinātājs. Mamma kopā ar bērnu vēlreiz apskata attēlu un mudina bērnu atkārtot: "*Pulkstenis skan.*"

Bērns izrunā frāzi atbilstoši savām spējām.

Nākošajās rotaļās bērnam māca analogiski uztvert putekļu sūcēja, telefona vai cita sadzīves trokšņa skanējumu. Izdzirdot troksni, bērns parāda, ka lelle (lācis, zaķis...) pamostas. Atbildot uz jautājumu "Kas skan?", bērns parāda atbilstošu attēlu un pasaka (pēc spējām), kas skan.

Kad bērns jau pārliecināti "modina" rotaļlietu, uztverot vienu vai otru sadzīves trokšņa skanējumu, rotaļu var sarežģīt – piedāvāt bērnam atšķirt, kura skaņa "pamodināja" rotaļlietu.

Pedagogs demonstrē, kā lelle pamostas no modinātāja zvana, tad viņu no jauna noliek gulēt un modina, piemēram, ar putekļu sūcēja skaņu. Pedagogs katru reizi jautā bērnam: "Kas skan?" Bērns parāda atbilstošu attēlu un nosauc to.

Kad dotais uzdevums ir bērnam saprotams, pedagogs, bērnam neredzot, uzvelk pulksteni vai iedarbina putekļu sūcēju. Lelle pamostas un bērns parāda tā priekšmeta attēlu, kurš pamodināja lelli. Sākumā bērnam piedāvā divus attēlus, piemēram, modinātājs un putekļu sūcējs, putekļu sūcējs un telefons, telefons un modinātājs. Pēc tam bērnam var piedāvāt izvēlēties no trim attēliem.

Rotaļa "Zīmēsim rotaļlietas!"

Mērķis: veidot prasmi atšķirt runas materiālu ar dzirdes palīdzību, salīdzināt priekšmetus ar to atveidojumiem zīmējumos

Nepieciešamie materiāli: 3–4 nelielas lelles, 3–4 nelielas bumbas, zīmulis (flomāsters), papīrs, salvēte, mazs ekrāns

Pedagogs uz galda zem salvetes novieto nelielas bumbas un lelles.

Bērns sēž pie galda vai stāv blakus pedagogam.

Pedagogs paņem no salvetes apakšas bumbu, parāda to bērnam, jautā: "Kas tā?" Pedagogs mudina bērnu nosaukt priekšmetu.

Ja bērns nosauc to pareizi vai izrunā vismaz kādu skaņu, tad pedagogs uzslavē bērnu: "Jā, pareizi, bumba, labi!"

Ja bērns nenosauc rotaļlietu, tad pedagogs nosauc to pats vai jautā mammai "Kas tā?"

Mamma palīdz bērnam nosaukt rotaļlietu.

Visi parotaļājas ar bumbu – ripina to viens otram.

Pedagogs paņem bumbu, aptausta to, paripina pa bērna plaukstām.

Pedagogs izpilda aplveida kustības pa bumbiņas kontūrām ar zīmuli (flomāsteru) un pārnes šo kustību uz papīra – uz tā izveidojas aplis.

Mamma palīdz bērnam uzlikt bumbu uz apla.

Pedagogs nosauc gan priekšmetu, gan zīmējumu: "Bumba. Tā ir bumba."

Bērns atkārto (pēc spējām): "Bumba. Tā ir bumba." Bumba paliek uz galda.

Pedagogs paņem no salvetes apakšas lelli, parāda bērnam un jautā: "Kas tā?"

Bērns to nosauc pats vai ar mammas palīdzību: "Lelle."

Bērns un pieaugušie nedaudz paspēlējas, piemēram, ripina lelei bumbu.

Pedagogs apvelk katru lelles ķermeņa daļu ar zīmuli (flomāsteru) un tūlīt attēlo šo daļu kontūrlīnijas veidā uz papīra.

Pedagogs zīmē apaļu galvu ar acīm, degunu, muti, ovālu ķermeni, rokas, kājas un, zīmējot nosauc lelles ķermeņa daļas.

Mamma pievērš bērna uzmanību pedagoga darbībām, parāda uz bērna ausi un saka: "Klausies!"

Mamma palīdz bērnam uzlikt lelli uz zīmējuma un mudina nosaukt lelles ķermeņa daļas, norādot uz katru ķermeņa daļu: "Galva. Tā ir galva. Parādi (parāda dabīgo žestu), kur ir galva? Acis, tās ir acis. Parādi, kur ir acis? utt."

Bērns atkārto vārdus vai cenšas izrunāt vismaz kādu skaņu.

Bumbas un lelles zīmējumus izpilda uz atsevišķām lapām.

Pedagogs parāda bērnam, ka zem salvetes ir paslēptas vēl lelles un bumbas.

Pedagogs lūdz bērnam: "Paņem lelli!" Pedagogs parāda dabīgo žestu.

Bērns paņem lelli.

Pedagogs parāda uz zīmējumiem un jautā bērnam: "Kur ir lelle?"

Bērns pieliek lelli pie zīmējuma un atkārto: "Lelle."

Ja bērns nesaprot, ko no viņa grib, tad pedagogs palūdz mammai paņemt lelli un nolikt to pie atbilstošā zīmējuma.

Mamma paņem lelli, skatās uz zīmējumiem un jautā: "Kur ir lelle? Kur ir lelle?"

Mamma sameklē atbilstošo zīmējumu, kopā ar bērnu pieliek lelli pie zīmējuma un nosauc gan rotaļlietu, gan zīmējumu: "Lelle. Tā ir lelle."

Bērns atkārt: "Lelle."

Pedagogs lūdz bērnam paņemt bumbu un nolikt pie atbilstošā zīmējuma.

Bērns paņem bumbu, nosauc to un pieliek pie atbilstošā zīmējuma.

Pedagogs rotaļlietas nosauc dažādā secībā.

Ja bērns kļūdās, pieliekot priekšmetu pie zīmējuma, tad salīdzina zīmējumu ar rotaļlietu, un mamma parāda bērnam pareizo zīmējumu.

Kad bērns iemācās atšķirt vārdu skanējumu ar dzirdes – redzes palīdzību, piedāvā bērnam atšķirt vārdus tikai ar dzirdes palīdzību. Pedagogs izrunā vārdus aiz ekrāna.

Turpmāk, bērnam redzot, zīmē citus apkārtējos priekšmetus – krūzes, karotes, puķes, rotaļu galdu, krēslu, auto, u.tml.

Sākumā rotaļā izmanto tikai divus dažādus priekšmetus, vēlāk 3–4 dažādus priekšmetus, pakāpeniski sarežģījot uzdevumu – bērnam jāemācās izvēlēties un salīdzināt arvien lielāku priekšmetu daudzumu.

Rotaļa "Kur lelle?"

Mērķis: attīstīt bērna redzes – dzirdes uztveri, veidot prasmi saprast elementāras instrukcijas

Nepieciešamie materiāli: lelle (vēlams roku lelle), krēsls ar pārklāju

Uz krēsla atzveltnes uzliek pārklāju. Krēslu pagriež ar atzveltnes muguriņu pret bērnu.

Pedagogs parāda bērnam lelli (vēlams roku lelli), nosauc to: "Lelle."

Pedagogs paglauda ar bērna roku lelles galvu un atkārt: "Lelle. Lelle."

Pedagogs ļauj bērnam apskatīt lelli, lai pievērstu bērna uzmanību.

Bērns apskata lelli.

Pedagogs virza lelli gar krēsla atzveltnes malu.

Bērns seko lelles kustībai.

Pedagogs pēkšņi paslēpj lelli aiz pārklāja.

Kad lelle pazūd, pedagogs jautā: "Kur lelle?"

Rotaļas sākumā lelle parādās aiz pārklāja vienā un tajā pašā vietā vairākas reizes un ātri pazūd. Jāpanāk, lai bērns gaidītu lelles parādīšanos parastajā vietā.

Pedagogs parāda bērnam lelli un nosauc to: "Lelle. Lelle tur."

Pedagogs paslēpj un parāda lelli pretējā pusē.

Kad lelle pazūd, pedagogs jautā: "Kur lelle?"

Kad lelle parādās, pedagogs priecīgi sauc: "Lūk, lelle. Lelle tur."

Pedagogs mudina bērnu iesaukties: "Lelle. Lelle tur."

Rotaļa "Ģimenes fotogrāfijas"

Mērķis: veidot prasmi atpazīt zināmus un iegaumēt jaunus vārdus

Nepieciešamie materiāli: albums ar bērna ģimenes fotogrāfijām

Šai rotaļai nepieciešams, lai vecāki izgatavo mazu albumu ar bērna un viņu tuvinieku fotogrāfijām dažādās situācijās. Fotogrāfijām apakšā var uzrakstīt īsus teikumus. Vingrinājuma sākumā pedagogs kopā ar bērnu apskata fotogrāfijas, komentējot to, kas uz tām attēlots: *"Tas ir Jānis.... Skaties. Bet kas tas?... Mamma! ... Jānis pastaigājas ar mammu. ... Jānim spainis."* Svarīgi starp komentāriem atstāt pauzes bērna replikām, jo viņš noteikti gribēs kaut ko "pasacīt".

Vēlāk izmaina uzdevumu un liek bērnam pašam parādīt fotogrāfijās mammu, tēti, vecmāmiņu un atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem: *"Kur tētis? ... Ko dara Jānis? ... Pareizi, Jānis ēd"*. Var sašķirot fotogrāfijas: atsevišķi salikt Jāņa, mammas, tēta fotogrāfijas.

Rotaļa: "Svētki, brīvdienas"

Mērķis: mācīt bērnam atpazīt zināmus un iegaumēt jaunus vārdus

Nepieciešamie materiāli: zīmējumi vai fotogrāfijas, kuros attēloti bērna dzīves notikumi

Šai rotaļai nepieciešams, lai vecāki kopā ar bērnu uzzīmē (var būt arī fotogrāfijas) stāstu par bērnu svētkiem vai brīvdienām, kuras vecāki pavadījuši kopā ar bērnu. Stāsts var būt par dzimšanas dienas svinībām, zooloģiskā dārza apmeklējumu, braucienu uz jūru u.c. Tie bērnam ir emocionāli svarīgi notikumi, kuros viņš ir piedalījies un kurus viņš atceras. Zīmējumiem apakšā uzraksta teikumus. Bērns kopā ar mammu stāsta par to, kas notika un kas ir attēlots zīmējumos. Pedagogs uzdod jautājumus, interesējas par notikuma detaļām.

Rotaļa "Met bumbu grozā!"

Mērķis: veidot prasmi saprast elementāras instrukcijas, attīstīt kustību koordināciju, izsaukt balss reakcijas

Nepieciešamie materiāli: vidēja lieluma bumbas, neliels grozs

Pedagogs noliek uz grīdas grozu, kopā ar bērnu pieiet pie groza un saka: *"Lūk, grozs!"*

Pedagogs met bumbu grozā un saka: *"Bumba nokrita. Bāc!"*

Pedagogs dod bērnam citu bumbu un saka: *"Met bumbu grozā!"*

Bērns met bumbu grozā patstāvīgi vai ar pedagoga vai mammas palīdzību.

Visi priecājas: *"Bumba tur, bumba nokrita. Bāc!"*

4. NODARBĪBA

Rotaļa "Auto brauc"

Mērķis: veidot prasmi atšķirt ar dzirdi skanējuma ilgumu, imitēt garu un īsu skaņu
Nepieciešamie materiāli: rotaļu mašīnas, divi "ceļi" (gara un īsa kartona strēmelīte vai no klucīšiem uzbūvēti ceļi), ekrāns

Bērns, mamma un pedagogs puslokā sēž uz grīdas (paklāja). Katram priekšā ir nolikta mašīna un divi "ceļi", kuri ir novietoti viens zem otra.

Pedagogs paņem automašīnu, nosauc to: "Auto. Tas ir auto."

Bērns atkārto (pēc spējām): "Auto."

Pedagogs pievērš bērna uzmanību: "Klausies!"

Pedagogs brauc pa garo ceļu, izrunājot skaņu ū_____ (gari), mudina bērnu virzīt savu mašīnu pa garo ceļu un izrunāt skaņu ū_____ (gari).

Bērns brauc pa garo ceļu un izrunā skaņu ū_____ (gari).

Mašīna atgriežas izejas pozīcijā starp abiem "ceļiem".

Pedagogs virza mašīnu pa īso ceļu, izrunājot skaņu u, un mudina bērnu darīt to pašu.

Bērns brauc pa īso ceļu un izrunā skaņu u.

Pedagogs pēc katra "brauciena" noliek mašīnu starp "ceļiem".

Ja bērns nesaprot uzdevumu, tad mamma palīdz bērnam izpildīt darbības.

Pedagogs dažādā secībā gari un īsi izrunā skaņu u.

Bērns klausās un virza automašīnu atbilstoši pa īso un garo ceļu, īsi un gari izrunājot skaņu u.

Kad bērns uzdevumu izpilda pārliecinoši (izvēlas atbilstošu ceļu un izrunā patskani u gari un īsi) ar dzirdes – redzes palīdzību, tad bērnam piedāvā atšķirt skanējuma ilgumu tikai ar dzirdes palīdzību. Pedagogs izrunā skaņu u īsi un gari tā, ka bērns neredz viņa seju (aiz ekrāna).

Šajā rotaļā par skaņas avotu var izmantot stabuli vai svilpi. Ja bērns prot pūst stabuli vai svilpi, tad māca viņam pēc pedagoga vai mammas rādīta parauga atkārtot īsu un garu skaņu.

Rotaļa "Viens un daudz"

Mērķis: veidot prasmi ar dzirdes palīdzību atšķirt vairākkārtēju un vienas reizes skanējumu.
Nepieciešamie materiāli: bungas, paplātes, materiāls skaitīšanai, ekrāns

Bērns sēž pie galda.

Pedagogs noliek bērnam priekšā paplāti, uz kuras ir viens priekšmets (bumbiņa, ābols utt.) un paplāti, uz kuras ir lielāks skaits šo priekšmetu (piemēram, 7–8 bumbiņas, āboli utt.).

Pedagogs, bērnam redzot, vienu reizi uzsit pa bungām.

Mamma pievērš bērna uzmanību: "*Klausies! Cik?*"

Mamma parāda paplāti, uz kuras ir viens priekšmets, un saka: "*Viens!*"

Bērns parāda atbilstošo paplāti un atkārto: "*Viens!*"

Pedagogs atkal vienu reizi uzsit pa bungām.

Mamma vienu reizi sasiņ plaukstas, izrunājot zilbi *pa*, un mudina bērnu darīt to pašu.

Bērns sasiņ plaukstas vienu reizi, izrunājot zilbi *pa*.

Pedagogs dod bērnam bungas un lūdz uzsist pa bungām vienu reizi: "*Viens!*"

Bērns uzsit pa bungām vienu reizi un runā: "*Viens!*"

Mamma sasiņ plaukstas vienu reizi un izrunā zilbi *pa*.

Pedagogs, bērnam redzot, uzsit pa bungām vairākas reizes (intervāliem starp sitieniem jābūt precīziem).

Mamma pievērš bērna uzmanību: "*Klausies! Cik?*"

Mamma parāda paplāti, uz kuras ir daudz priekšmetu un saka: "*Daudz!*"

Pedagogs atkal vairākas reizes uzsit pa bungām.

Mamma vairākas reizes sasiņ plaukstas, izrunājot zilbes *pa–pa–pa–pa–pa*, un mudina bērnu atkārtot šīs darbības.

Bērns vairākas reizes sasiņ plaukstas, izrunājot zilbes *pa–pa–pa–pa–pa*.

Pedagogs dod bērnam bungas un rosina uzsist pa bungām daudz reižu: "*Daudz!*"

Bērns uzsit pa bungām daudz reižu un saka: "*Daudz!*"

Mamma vairākas reizes sasiņ plaukstas, runājot zilbes *pa–pa–pa–pa–pa*.

Pedagogs piedāvā bērnam ar dzirdes – redzes palīdzību atšķirt vienas reizes un vairākkārtēju skanējumu (bērns redz, kā pedagogs uzsit pa bungām un klausās skaņu).

Pedagogs, uzsitot vienu vai vairākas reizes pa bungām, jautā bērnam: "*Cik?*"

Bērns norāda uz atbilstošo paplāti, sasiņ plaukstas vienu vai vairākas reizes, izrunājot atbilstoši zilbes *pa*, vai *pa–pa–pa–pa–pa–pa*.

Ja bērns nesaprot uzdevumu, tad viņam palīdz mamma.

Kad bērns uzdevumu ar dzirdes – redzes palīdzību izpilda pārliecinoši, pedagogs piedāvā bērnam atšķirt vienas reizes un vairākkārtēju skanējumu tikai ar dzirdes palīdzību.

Ja bērns kļūdās, tad pedagogs piedāvā sitienu skaitu atkal uztvert ar dzirdes – redzes palīdzību, bet pēc tam tikai ar dzirdes palīdzību.

Rotaļa "Liels – mazs"

Mērķis: veidot sapratni par jēdzieniem liels – mazs, mācīt atšķirt runas materiālu ar dzirdes palīdzību

Nepieciešamie materiāli: kastīte, liels suns, mazs suns, liels kaķis, mazs kaķis

Pedagogs parāda bērnam kastīti un saka: "O–o–o, man te ir rotaļlietas! Paskatīsimies, kādas rotaļlietas!"

Pedagogs izņem no kastītes suni, parāda to bērnam un jautā: "Kas tas?"

Bērns nosauc rotaļlietu.

Pedagogs uzslavē bērnu: "Jā, pareizi, suns, vau–vau. Labi!"

Ja bērns nenosauc rotaļlietu vai nosauc to nepareizi, tad pedagogs nosauc rotaļlietu pats vai lūdz mammai nosaukt to.

Pedagogs saka: "Skaties, liels suns! Cik liels suns!"

Pedagogs pievērš bērna uzmanību suņa izmēriem un dod bērnam paspēlēties ar rotaļlietu. Pedagogs visu laiku komentē: "Liels suns, liels."

Mamma ieinteresēti saka bērnam: "Jā, liels suns!"

Mamma lūdz bērnam: "Dod man lielo suni!"

Mamma paņem suni un saka: "Liels suns, noliksim suni te!"

Mamma noliek lielo suni uz galda.

Pedagogs izņem no kastītes mazo suni un jautā: "Kas tas?"

Bērns nosauc rotaļlietu.

Pedagogs uzslavē bērnu: "Jā, pareizi, suns, vau–vau. Labi!"

Pedagogs saka: "Skaties, tas ir mazs suns! Mazs suns."

Pedagogs pievērš bērna uzmanību suņa izmēriem, salīdzina mazo suni ar lielo suni: "Tur liels suns, tas mazs suns."

Pedagogs dod bērnam paspēlēties ar rotaļlietu un turpina komentēt: "Mazs suns, mazs." Pedagogs rosina bērnu atkārtot: "Mazs suns, mazs."

Bērns atkārtot: "Mazs suns, mazs."

Mamma ieinteresēti saka bērnam: "Jā, mazs suns."

Mamma lūdz bērnam: "Dod man mazo suni!"

Mamma paņem suni un saka: "Mazs suns, noliksim suni te."

Mamma kopā ar bērnu noliek mazo suni galda otrā pusē.

Mamma, rādot ar roku, komentē: "Tur liels, bet tur mazs."

Pedagogs izņem no kastītes lielu kaķi un jautā "Kas tas?"

Bērns nosauc rotaļlietu.

Pedagogs uzslavē bērnu: "Jā, pareizi, kaķis, kaķis saka: ņau–ņau. Labi!"

Pedagogs saka: "Skaties, tas ir liels kaķis! Liels kaķis!"

Pedagogs pievērš bērna uzmanību kaķa izmēriem, salīdzina ar lielo suni: "Liels suns, bet tas liels kaķis."

Pedagogs dod bērnam paspēlēties ar rotaļlietu un komentē: "Liels kaķis, liels."

Pedagogs rosina bērnu atkārtot: "Liels kaķis, liels."

Bērns atkārtot: "Liels kaķis, liels."

Pedagogs jautā: "Kur mēs noliksim lielo kaķi? Pie lielā vai mazā suņa?"

Pedagogs pamudina bērnu nolikt lielo kaķi pie lielā suņa.

Bērns noliek lielo kaķi pie lielā suņa.

Mamma un pedagogs slavē bērnu: "Jā, pareizi, tie ir lieli!"

Pedagogs kopā ar bērnu un mamma vēlreiz apskata rotaļlietas un komentē: "Liels kaķis, liels suns."

Pedagogs rosina bērnu atkārtot vārdu *liels*.

Bērns atkārtot vārdu *liels*.

Pedagogs izņem no kastītes mazo kaķi un turpina kopā ar bērnu rotaļu.

Pedagogs izņem no kastītes vēl citas rotaļlietas, atkārtot visas darbības tā, lai bērns saprastu, ka lielās rotaļlietas jāpieliek pie lielām rotaļlietām, bet mazās rotaļlietas pie mazām. Mamma un pedagogs mudina bērnu izrunāt vārdus *liels (liela)...*, *mazs (maza)...*

Līdzīgi iepazīstina bērnu ar jēdzieniem smags – viegls, ciets – mīksts, pūkains – gluds, īss – garš, ar krāsām, formām utt.

Rotaļa "Vilciņš skan"

Mērķis: attīstīt bērna redzes – dzirdes uztveri, veidot prasmi saprast elementāras instrukcijas

Nepieciešamie materiāli: skanošā rotaļlieta – vilciņš

Bērns sēž pie galda.

Pedagogs parāda bērnam vilciņu un saka: "Skaties, skaists vilciņš!"

Pedagogs iedarbina vilciņu un saka: "Klausies! Vilciņš dūc ū-ū-ū!"

Bērns klausās, kā vilciņš dūc, un atkārtot: "Ū-ū-ū."

Kad vilciņš beidz griezties un krīt, pedagogs saka: "Vilciņš nokrita."

Bērns atkārtot vārdu *nokrita*.

Bērns tiecas pēc rotaļlietas.

Mamma parāda, kā paprasīt vilciņu: "Dod! Dod!"

Bērns atkārtot: "Dod! Dod!"

Pedagogs iedod bērnam vilciņu un māca to iedarbināt.

Rotaļa "Apģērb lelli!"

Mērķis: veidot prasmi saprast un atšķirt ar dzirdi runas materiālu

Nepieciešamie materiāli: lelle, apģērbs lellei – jaka, bikses, zeķes, kurpes, leļļu gulta ar gultas piederumiem

Bērnam priekšā nolikta gultiņa ar lelli. Lelle guļ. Blakus gultiņai nolikta jaka, bikses, zeķes un kurpes.

Pedagogs saka: "Lelle guļ," un mudina bērnu atkārtot frāzi.

Bērns atkārtot: "Lelle guļ."

Pedagogs saka: "Paņem lelli!"

Bērns noņem segu, paņem lelli.

Pedagogs nosauc visus apģērbus, piedāvā bērnam tos apskatīt un turpina: "*Lelle ies pastaigāties. Apģērb lelli!*"

Pedagogs lūdz bērnam apģērbt lelli, norādot, kas lellei jāuzvelk: "*Uzvelc bikses! Uzvelc jaku! Uzvelc zeķes!*"

Bērns patstāvīgi vai ar mammas palīdzību ģērbj lelli un pēc kārtas nosauc to apģērbu, kuru uzvelk lellei.

Pedagogs jautā bērnam: "*Kur lellei kājas?*"

Bērns parāda lelles kājas un runā: "*Kājas.*"

Ja bērns nesaprot, tad mamma ar bērna roku parāda lelles kājas un atkārto vārdu *kājas*. Pedagogs saka bērnam: "*Parādi, kur tev kājas!*"

Pedagogs mudina bērnu ne tikai parādīt kājas, bet arī izrunāt vārdu *kājas*.

Bērns parāda savas kājas un izrunā vārdu *kājas*.

Pedagogs lūdz: "*Uzvelc lellei kurpes!*"

Bērns patstāvīgi vai ar mammas palīdzību izpilda pedagoga lūgumu.

Kad lelle apģērbta, pedagogs to paņem un saka: "*Lelle iet pastaigāties. Atā—atā!*"

Bērns atbild: "*Atā—atā!*"

Rotaļa "Bumbiņas"

Mērķis: veidot prasmi bērnam saprast elementāras instrukcijas, attīstīt kustību koordināciju, izsaukt balss reakcijas

Nepieciešamie materiāli: bumba

Pedagogs met bumbu pret grīdu un dažas reizes uzsit pa to ar roku – bumba palecas.

Pedagogs palūdz mammai palēkāt kā bumbiņai: "*Lec!*"

Bērns vēro mammas darbības.

Pedagogs iesaista rotaļā bērnu un saka bērnam: "*Lec!*"

Bērns lec uz abām kājām.

Pedagogs ar savu roku regulē palēciena ritmu. Pedagoga roka virzās augšup un lejup virs bērna galvas, it kā viņš spēlētos ar bumbu. Pedagogs rosina bērnu lekt uz pirkstgaliem.

Palēcienus nomaina rotaļa ar bumbu – ar pedagoga palīdzību bērns sit pa bumbu, lai tā palēktos.

5. NODARBĪBA

Rotaļa "Lelle skrien, lelle iet"

Mērķis: veidot prasmi atšķirt ar dzirdi skanējuma tempu un imitēt to
Nepieciešamie materiāli: bungas, 2 lelles

Bērns stāv vai sēž uz paklāja pretī pedagogam. Bērnām priekšā sēž lelle.

Mamma stāv vai sēž pretī bērnam, arī mammai priekšā nolikta lelle.

Pedagogs parāda bērnam bungas, nosauc tās vairākas reizes: "*Bungas.*"

Bērns atkārto: "*Bungas.*"

Pedagogs lēnā tempā, bērnam redzot, sit pa bungām.

Mamma pievērš bērna uzmanību: "*Klausies!*"

Mamma rāda, ka lelle iet lēnām, lēni izrunājot zilbes *pa-pa-pa-pa*.

Bērns klausās bangu skanējumu, atkārto darbības un lēni izrunā zilbes *pa-pa-pa-pa*.

Pedagogs, bērnam redzot, spēlē bungas ātrā tempā.

Mamma rāda, ka lelle skrien, un izrunā ātri zilbes: "*Papapapa.*"

Bērns paņem lelli, klausās bangu skanējumu un atkārto darbības. Zilbes bērns izrunā atbilstoši savām spējām.

Pedagogs, bērnam redzot, spēlē bungas gan lēnā, gan ātrā tempā.

Bērns rāda, kā lelle iet vai skrien un atbilstoši izrunā zilbes *pa-pa-pa-pa* vai *papapapa*.

Kad bērns sāk vingrinājumu izpildīt pārliedzinoši, pedagogs jautā: "*Kā skanēja? Ātri? Lēni?*"

Bērns parāda atbilstošu kustību un atbild. Ja bērns nesaprot, ko no viņa grib, tad viņa vietā atbild mamma un parāda atbilstošu kustību. Bērns atkārto kustības un vārdus.

Kad bērns uzdevumu ar dzirdes – redzes palīdzību izpilda pārliedzinoši, pedagogs piedāvā atšķirt skanējuma tempu tikai ar dzirdes palīdzību.

Pedagogs nostājas bērnam aiz muguras un spēlē bungas dažādā tempā.

Bērns klausās un patstāvīgi vai ar mammas palīdzību izpilda atbilstošas darbības.

Pedagogs brīdī, kad bērns jau sāk lelli "vadīt", parādās bērnam, turpinot spēlēt bungas, lai bērns varētu pārliedzināties par savas rīcības pareizību.

Pedagogs jautā bērnam: "*Kā skanēja?*"

Bērns raksturo skanējuma tempu ar vārdiem *ātri* vai *lēni*.

Rotaļa "Sitam plaukstas!"

Mērķis: veidot prasmi uztvert un atkārtot divdaļīgu ritmu

Pedagogs parāda bērnam divdaļīga ritma paraugus, sasitot plaukstas divas reizes ar dažādiem intervāliem.

Mamma atkārtot ritmu.

Bērns atkārtot ritmu.

Lai bērns varētu atcerēties ritmu, tad viņam ritma paraugi ir jādzird un jāredz vairākas reizes.

Atkarībā no tā, kā bērns izpilda uzdevumu, pedagogs palielina sitienu skaitu līdz 3, atstājot starp sitieniem dažāda garuma pauzes. Piemēram, starp pirmo un otro sitienu – gara pauze, starp otro un trešo sitienu – īsa pauze.

Kad bērns bez kļūdām atkārtot divdaļīgus un trīsdaļīgus ritmus, pedagogs rosina bērnu atbilstoši sitieniem izrunāt īsas un garas zilbes. Piemēram, *pa-pa, pā-pa, pa-pa-pa, pā-pa-pa utt.* Sākumā šo vingrinājumu pārmaiņus izpilda pedagogs un mamma, pēc tam bērns.

Rotaļa "Spēlējam loto!"

Mērķis: attīstīt prasmi klausīties, rosināt atcerēties zināmos vārdus un iegaumēt jaunus vārdus, atkārtot tos

Nepieciešamie materiāli: bērnu loto – lielās loto kartes un mazās kartītes (1 komplekts katram spēles dalībniekam)

Loto sastāv no lielās kartes, uz kuras ir attēlotas bērnam zināmas rotaļlietas (ne vairāk kā 3), un mazām kartītēm, uz kurām attēlotas tās pašas rotaļlietas (viena uz katras kartītes).

Pedagogs saka: "*Spēlēsim loto!*"

Pedagogs izdala mammai un bērnam lielās loto kartes un mazās kartītes, rosina uzmanīgi apskatīt attēlus, kuri ir uz kartēm.

Pedagogs lūdz rotaļas dalībniekiem nosaukt katru lielā kartē attēloto rotaļlietu: "*Kas tā (tas)?*"

Mamma nosauc rotaļlietas, kuras attēlotas uz viņas kartes.

Bērns nosauc uz viņa kartes attēlotās rotaļlietas, izrunājot skaņu atdarinājumus vai pilnus vārdus.

Ja bērns nevar nosaukt kartē attēlotās rotaļlietas, tad mamma palīdz bērnam tās nosaukt.

Pedagogs paņem vienu mazo kartīti, parāda mammai un bērnam, jautā: "*Kas tas?*"

Bērns saka: "*Auto.*"

Ja bērns nevar nosaukt rotaļlietu, tad viņam palīdz mamma.

Pedagogs jautā: "*Kur ir auto?*"

Mamma atrod auto uz savas kartes.

Pedagogs rāda uz mammas karti un priecājas: "*Lūk, auto!*"

Mamma atkārtot: "*Auto. Tas ir auto.*"

Pedagogs mudina mammu: "*Paprasī auto! Saki "Dod auto!"*"

Mamma lūdz pedagogam: "*Dod auto!*"

Pedagogs atdod mammai kartīti un saka: "*Nem auto!*"

Mamma paņem kartīti ar auto attēlu un uzliek to uz lielās kartes.

Bērns vēro pedagoga un mammas darbības, klausās vārdus un frāzes.

Svarīgi darbības laikā atstāt pauzes bērna replikām, jo viņš noteikti gribēs kaut ko "pasacīt".

Mamma var palūgt bērnam palīdzēt uzlikt mazo kartīti ar auto attēlu uz lielās kartes.

Pedagogs paņem nākošo mazo kartīti, piemēram, ar bumbas attēlu. Bumba ir attēlota uz bērna lielās kartes.

Bērns atbild uz pedagoga jautājumiem un izpilda attiecīgas darbības.

Mamma, ja nepieciešams, palīdz bērnam.

Tādā veidā uz lielajām loto kartēm tiek saliktas visas mazās kartītes.

Pedagogs un mamma visu laiku atkārtoti attēlu nosaukumus, stimulē bērnu tos izrunāt, palīdz bērnam sameklēt atbilstošu attēlu uz lielās kartes.

Rotaļa "Deja ar lentām"

Mērķis: veidot prasmi noteikt skanējuma sākumu un beigas

Nepieciešamie materiāli: klavieres, krāsainas lentas

Bērns kopā ar mammu stāv pie klavierēm.

Pedagogs rāda bērnam klavieres, nosauc tās vairākas reizes: "*Klavieres. Tās ir klavieres.*"

Pedagogs paspēlē klavieres.

Mamma pievērš bērna uzmanību: "*Klausies!*"

Pedagogs ļauj bērnam paspēlēt klavieres.

Bērns spēlē klavieres.

Pedagogs dod bērnam un mammai lentas un saka: "*Tā ir lenta. Ņem lentu!*"

Bērns un mamma paņem lentas.

Pedagogs apsēžas pie klavierēm un sāk spēlēt.

Mamma pievērš bērna uzmanību: "*Klausies!*"

Mamma sāk māt ar lentu.

Bērns vēro mammas darbības un arī sāk māt ar lentu.

Pedagogs pārtrauc spēlēt klavieres.

Mamma nolaiž roku, paslēpj lentu aiz muguras un mudina arī bērnu paslēpt lentu.

Vingrinājumu atkārtoti vairākas reizes, kamēr bērns saprot, ka klavierēm skanot, jānāļ ar lentu, bet, kad skanējums beidzas, lenta jāpaslēpj aiz muguras.

Kad bērns šo prasmi ir apguvis, redzot pedagoga klavieru spēli, tad piedāvā bērnam noteikt skanējuma sākumu un beigas tikai ar dzirdes palīdzību.

Pedagogs lūdz bērnam pagriezties ar muguru pret klavierēm. Bērns klausās klavieru skanējumu un pats vai ar mammas palīdzību izpilda atbilstošas kustības ar lentu.

Rotaļa "Pabaro lelli!"

Mērķis: veidot prasmi saprast un atšķirt ar dzirdi runas materiālu

Nepieciešamie materiāli: lelle, leļļu mēbeles un trauki

Bērnām priekšā uz galda noliktas rotaļlietas – galds, krēsls, šķīvis, karote.

Pedagogs pievērš bērna uzmanību rotaļlietām un pa vienai nosauc tās: "Galds. Tas ir galds. utt."

Mamma rosina bērnu atkārtot rotaļlietu nosaukumus.

Bērns atkārto rotaļlietu nosaukumus (pēc spējām).

Pedagogs paņem lelli un jautā bērnam: "Gribi lelli? Saki "Dod lelli!"

Bērns atkārto: "Dod lelli!" Bērns paņem lelli.

Ja bērns nesaprot uzdevumu, tad viņa vietā lelli palīdz mamma: "Dod lelli!" Bērns atkārto frāzi.

Pedagogs lūdz bērnam: "Noliec lelli uz krēsla!"

Bērns ar mammas palīdzību nosēdina lelli uz krēsla, kurš atrodas pie galda.

Pedagogs jautā: "Ko dara lelle?"

Mamma rāda uz lelli un saka: "Lelle sēž."

Bērns atkārto: "Lelle sēž."

Pedagogs noliek uz galda šķīvi: "Lūk, šķīvis! Šķīvī zupa. Lelle grib ēst. Paņem karoti!"

Ja bērns nesaprot uzdevumu, tad mamma ar bērna roku paņem karoti un atkārto: "Karote. Tā ir karote."

Mamma parāda, kā jābaro lelle, pieliek karoti pie lelles mutes.

Kad karote ar "zupu" pieskaras lelles mutei, mamma saka: "Lelle ēd."

Bērns atkārto: "Lelle ēd."

Mamma saka: "Lelle paēda."

Pedagogs palīdz bērnam iedot šķīvi un karoti: "Dod šķīvi! Dod karoti!"

Bērns pats vai ar mammas palīdzību atdod pedagogam šķīvi un karoti.

Rotaļa "Riņķu metējs"

Mērķis: veidot prasmi saprast elementāras instrukcijas, attīstīt kustību koordināciju, izsaukt balss reakcijas

Nepieciešamie materiāli: riņķis, statīvs

Pedagogs paņem riņķi un parāda bērnam, ka riņķis jāuzmet uz kociņa.

Bērns met riņķi ar abām rokām, stāvot pie kociņa.

Pedagogs mudina bērnu attālumu no kociņa pakāpeniski palielināt un parāda, kā mest riņķi ar vienu roku.

Pedagogs un mamma spēlējas kopā ar bērnu un pārmaiņus uz kociņa riņķi met bērns, pedagogs un mamma.

Pedagogs vai mamma pirms riņķa mešanas saka bērnam: "Met!" vai "Met riņķi!"

Pedagogs vai mamma mudina bērnu runāt: "Met!", kad riņķi met mamma vai pedagogs.

NEPAREDZĒTU SITUĀCIJU IZMANTOŠANA NODARBĪBĀS

Nodarbības laikā var rasties neparedzētas situācijas, kas var pievērst bērna uzmanību. Šīs situācijas noteikti vajag izmantot bērna apmācībai, jo, ja kaut kas ir piesaistījis bērna uzmanību, tad šajā momentā viņš labāk uztver un atceras informāciju, kas saistās ar šo priekšmetu vai notikumu.

Piemēram, nodarbības laikā kāds klauvē pie durvīm. Bērns var saklausīt skaņu un sākt to meklēt. Nevajag šo situāciju uztvert tikai kā nodarbības traucēkli. Pedagoģs rāda bērnam pārsteigtu–priecīgu seju, piesaistot bērna uzmanību (pirksts pie auss: "*Tu dzirdi?*"). Pedagoģs pieved bērnu pie durvīm, atver tās kopā ar bērnu un runā: "*Kas tur ir? Paskatīsimies!*" Pedagoģs kopā ar bērnu sasveicinās ar apmeklētāju: "*Labdien!*"

Aiz loga atskan automašīnas signalizācijas skaņa. Pedagoģs rāda izbrīnītu seju, pievērš bērna uzmanību (pirksts pie auss: "*Tu dzirdi? Kas tur? Pameklēsim! Tas ir tur.*"). Pedagoģs pieved bērnu pie loga, parāda viņam automašīnu un paskaidro: "*Tū–tū. Tas ir auto. Tū–tū. Auto. Tu dzirdi?*"

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. Leongarde E., Samsonova J. (1994). Runas attīstība bērniem ar dzirdes traucējumiem. Rīga: Izglītības attīstības institūts
2. Головчиц Л.А. (2003). Дидактические игры для дошкольников с нарушениями слуха. Москва: ООО УМИЦ «ГРАФ ПРЕСС»
3. Королева И.В.(2009). Кохлеарная имплантация глухих детей и взрослых. СПб.: КАРО
4. Пелымская Т.В. Шматко Н.Д.(2003). Формирование устной речи дошкольников с нарушенным слухом. Москва: ВЛАДОС

